

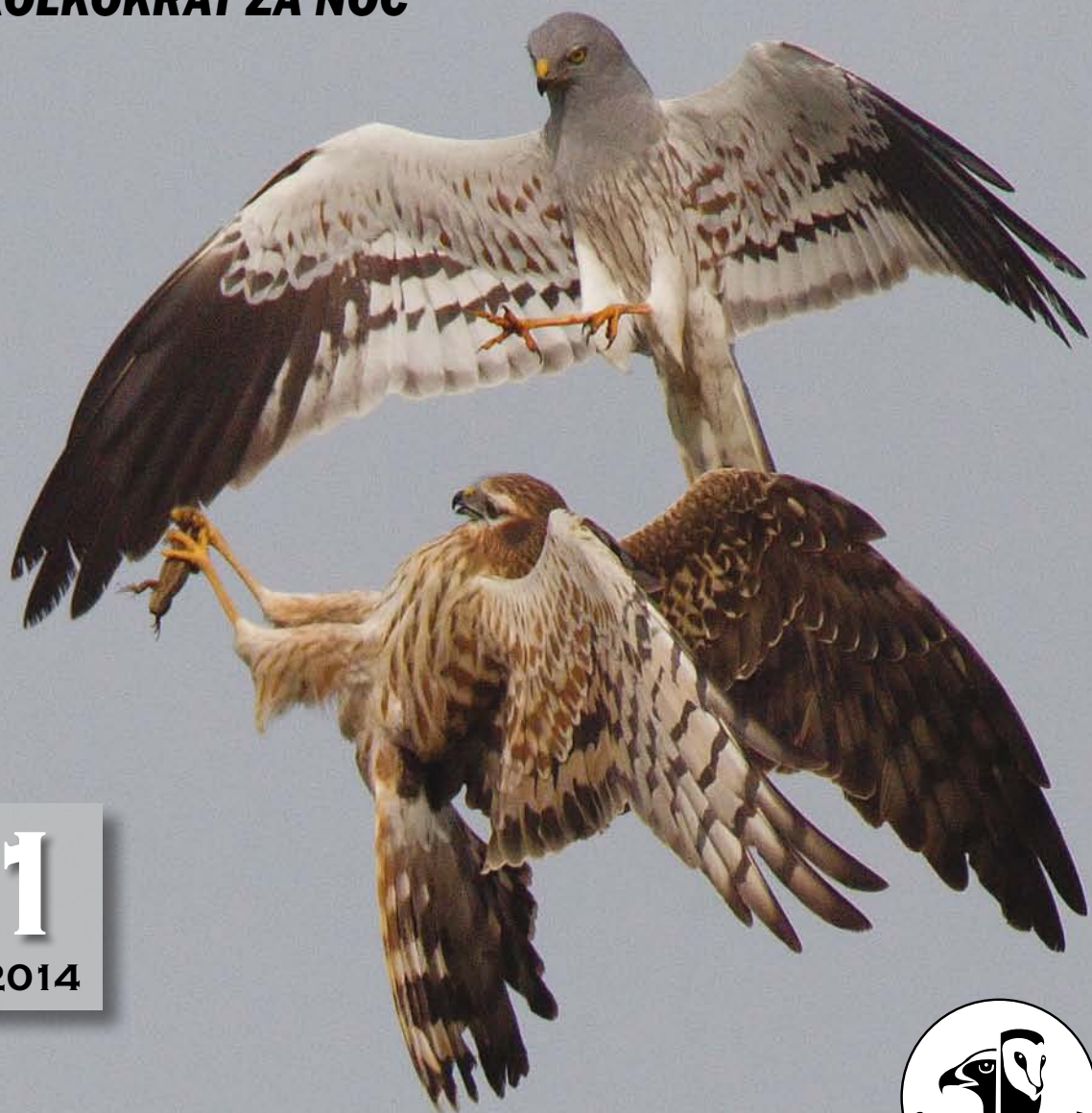
Časopis Ochrany dravcov na Slovensku Ročník 10

DRAVCE A SOVY

Birds of Prey and Owls - Journal of Raptor Protection of Slovakia

**SPRÁVY PRACOVNÝCH
SKUPÍN 2013**

KOL'KOKRÁT ZA NOC

1

2014

DRAVCE A SOVY

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku

Ročník 10 / Číslo 1 / 2014

Vydáva: Ochrana dravcov na Slovensku

Veďúci redaktor: Michal Noga

Redakčná rada: Lucia Deutchová,

Hana Latková, Marcel Uhrin

Grafická úprava: Grafické štúdio – DUDOK,
www.dudok.sk

Preklady: Lucia Deutchová, Zuzana Guziová

ISSN: 1336 - 6874

Náklad: 200 kusov

Neprešlo jazykovou úpravou.

Adresa:

Ochrana dravcov na Slovensku
Raptor Protection of Slovakia (RPS)
Kuklovská 5
841 04 Bratislava

e-mail: dravce@dravce.sk

www.dravce.sk

tel./fax: 02 / 555 734 40

Bankové spojenie: Tatra banka a.s.

Číslo účtu: 2623078364/1100

IČO: 317 97 717

Fotografia na titulke:

Pár kaní popolavých pri odovzdávaní koristi
Foto: Stanislav Harvančík

Fotografia na zadnej strane obálky:

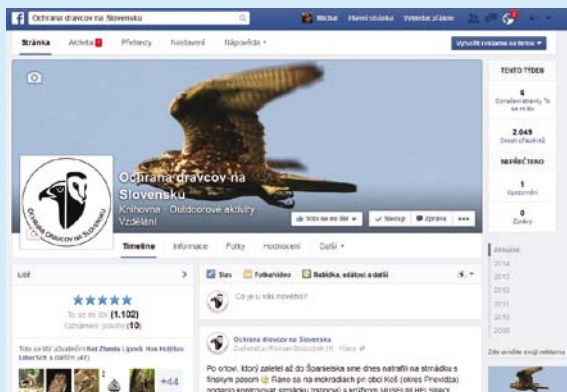
Orol kríklavý
Foto: Ervín Hrtan

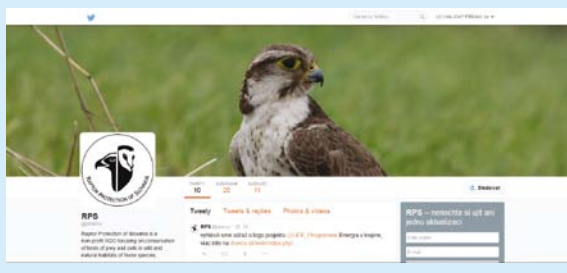
**NÁJDETE NÁS
UŽ AJ NA SOCIÁLNYCH SIEŤACH**

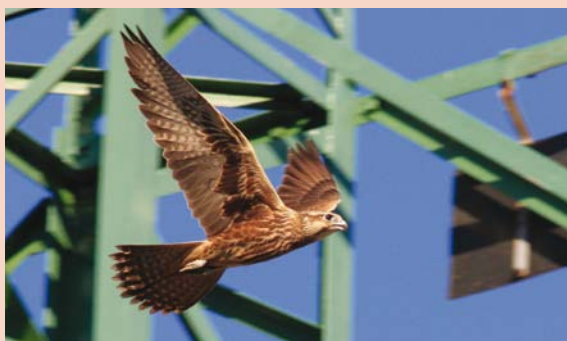
www.facebook.com/dravce.sk

twitter.com/dravce

LIFE ENERGIA

Novinka!

Od 1.9.2014 realizujeme projekt LIFE Energia,
viac sa dozviete na www.dravce.sk/energia

MILÍ DRAVČIARSKI PRIATELIA,

Hovorí Vám niečo skratka
E281N483?

Zatiaľ asi nie, možno len niekoľkým zasväte-
ným. Každopádne, najbližších päť rokov by sme
sa s týmto osemmiestnym alfanumerickým
označením mali stretávať často. Samozrejme,
nielen s týmto jedným, ale aj s jeho ďalšími
563 kamarátmi. Jedná sa totiž o nové označe-
nie kvadrátov sieťového mapovania rozšírenia
vtáctva. Tak ako v roku 1999 i dnes opäť sto-
jíme na prahu viacročného úsilia, na ktorého
konci bude (dúfajme) spresnenie údajov o roz-
šírení a početnosti vtáctva. RPS sa pridalo k ini-
ciatíve SOS BirdLife Slovensko a deklarovalo
záujem sa na mapovaní aktívne podieľať. Tre-
ba si však ale povedať, že „RPS“ – to nie sme
my tu v kancelárii na Kuklovskej ulici, popisné
číslo 5, ale RPS ste predovšetkým vy.

Verím, že napriek dobrovoľnosti, ktorá spre-
vádza tieto veľké mapovacie projekty, sa do
prác na Atlase zapojíte a každý z vás si potom
v knižnej publikácii nájde tú svoju faunistickú
guličku. Nemusí ísť práve o hniezdo myšiaka
hrdzavého alebo výskyt belane tundrovej – nej-
de o atlas rarít, ale o atlas rozšírenia: cenné
budú práve tie bodky pri myšiakoch, kaniach
močiarnych, krahulcoch, včelároch.

Michal Noga

OBSAH

Úvod	3
------------	---

Správy pracovných skupín

Dravecký M. – Orol kríľavý (<i>Aquila pomarina</i>)	4
Chavko J., Danko Š. – Orol kráľovský (<i>Aquila hellaca</i>)	6
Chavko J. – Orliak morský (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	8
Chavko J. – Sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	9
Chavko J. – Sokol sťahovavý (<i>Falco peregrinus</i>)	10
Chavko J. – Sokol červenonohý (<i>Falco vespertinus</i>)	11
Maderič B. – Haja červená (<i>Milvus milvus</i>)	12
Noga M. – Kaňa popolavá (<i>Circus pygargus</i>)	13
Nemček V. – Kaňa močiarna (<i>Circus aeruginosus</i>)	14
Dobrý M., Chrenková M. – Kuvík obyčajný (<i>Athene noctua</i>)	16
Noga M. – Výr skalný (<i>Bubo bubo</i>)	18
Šotnár K. – Výrik obyčajný (<i>Otus scops</i>)	19
Pačenovský S., Šotnár K. – Kuvičok vrabčí (<i>Glaucidium passerinum</i>)	20

Príspevky

Noga M. – Koľkokrát za noc	21
Harvančík S. – Orly hlavnou témou marcovej konferencie v Ostrave	24
Noga M. – Zimné sčítanie sokolov sťahovavých v Bratislave	27
Noga M. – Z okna vlaku	29

Foto: E. Hrtan

OROL KRIKĽAVÝ

(*Aquila pomarina*)

Miroslav Dravecký

Riešitelia:

Š. Danko, M. Dravecký, E. Hrtan ml., I. Fabianová, T. Flajs, Z. Guziová, J. Hoľma, D. Karaska, J. Kicko, M. Lehocký, M. Macek, M. Madera, B. Maderič, J. Mihók, O. Suchánek, K. Šotnár, L. Šnirer a J. Žigraj.

Spolupracovníci:

M. Balla, P. Belák, B. Beniska, P. Bryndza, E. Čendulová, V. Devečka, M. Dúbrava, A. Dubravský, L. Dzúriková, E. Gulak, M. Hančín, S. Harvančík, V. Hruz, Z. Kaliská ml., K. Kicková, J. Kňazúr, P. Kubík, P. Majko, M. Olekšák, V. Pečeňák, J. Popovics, R. Reťkovský, M. Riník, S. Senk, P. Šiman, B. Schwarzbacher, I. Valach a P. Vrlík.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	238
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	150
Obsadené hniezda	<i>Incubating pairs</i>	140
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	101
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	118
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	49
Kružkované jedince (pull/ad)	<i>Ringed pull/ad</i>	86 / 1

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Podiel jednotlivých riešiteľov na monitoringu bol nasledovný (kontrola lokalít/počet dohľadaných obsadených hniezd/počet vyletených mláďat): J. KICKO (49/27/28), B. MADERIČ (40/34/25), M. DRAVECKÝ (20/14/8), D. KARASKA (17/16/9), Š. DANKO (17/7/5), J. MIHÓK (16/5/5), O. SUCHÁNEK (16/5/4), E. GULÁK (13/5/1), M. LEHOCKÝ (10/5/5), J. HOĽMA (8/5/3), M. MADERA (7/4/3), I. FABIÁNOVÁ (7/4/1), T. FLAJS (6/1/1), E. HRTAN (5/4/3), K. ŠOTNÁR (3/2/0), L. ŠNIRER (2/1/0) a J. KORŇAN (2/1/1). V roku 2013 zo 101 produktívnych párov zistených členmi skupiny pre *A. pomarina* úspešne vyletelo 102 mláďat (100×1, 1×2). Jediný prípad vyvedenia dvoch mláďat bez zásahu človeka zaznamenal J. KICKO. Riešitelia okružkovali 87 jedincov *A. pomarina*, z toho 86 mláďat a jedného adultného jedinca označil D. KARASKA. Ornitologickými krúžkami bolo označených 86 jedincov a súběžne aj 82 farebnými odčítateľnými krúžkami novej svetlomodrej série so žltým trojmiestnym kódom (prvýkrát použité v roku 2013) následovne (ornitologický/farebný krúžok): J. KICKO 21/21, B. MADERIČ 17/17, D. KARASKA 16/16, M. DRAVECKÝ 13/13, Š. DANKO 7/7, J. MIHÓK 7/7, O. SUCHÁNEK 4/0, T. FLAJS 1/0 a J. KORŇAN 0/1. J. KICKO zaznamenal jedno hniezdenie na starej hnijúcej vrbe takmer v stromoradi v úzkom páse drevin pri potoku. V Laboreckej vrchovine v prípade 15 párov bol podaný podnet na príslušný ObÚŽP (Medzilaborce, Humenné a Stropkov) na zabezpečenie ochrany hniezdných lokalít. V dvoch prípadoch bol podaný podnet na OUŽP v ML na prešetrenie porušenia rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje ochranná zóna (B. MADERIČ).

Negatívne príčiny: Z 37 vyhodnotených neúspešných hniezdení bola 20× neznáma príčina, 6× lesohospodárska činnosť v okolí hniezda, 6× predácia *A. gentilis*, prípadne *S. uralensis*, 3× zanechaná znáška, 1× zničená znáška, 1× neplodná znáška. Predáciu výrom - zvyšky kadáveru orla aj s krúžkom A01 našiel Ján Obuch na hniezdnej skale výra asi 2,5 km od hniezda orlov krikľavých (J. KICKO). Negatívne príčiny sú aj: nevytvorenie párov a výskyt osamelých jedincov na hniezdných lokalitách, zánik párov z dôvodu obsadenia teritória orlom skalným, rozpad smrekových porastov a vytrácanie sa párov zo známych hniezdisk. Negatívny vplyv začiatkom roku 2013 v marci mohli mať aj klimatické podmienky, t.j. neprímerane veľké množstvo snehu a prípadne aj klimatické podmienky počas migrácie orlov krikľavých. Tieto podmienky sa odzrkadlili aj vo vysokej neúspešnosti hniezdenia iných dravcov a sov v tomto období (M. DRAVECKÝ, K. ŠOTNÁR). Lokálne bola viacerými členmi skupiny vyjadrená veľmi nízka hniezdna úspešnosť v roku 2013 napr. v Slovenskom krase, Volovských vrchoch, Revúckej vrchovine, Slánskych vrchoch a napr. aj na Ponitří (J. MIHÓK, M. DRAVECKÝ, I. FABIÁNOVÁ, E. GULÁK, K. ŠOTNÁR). Dravecký zaznamenal viacero prípadov keď sa orly zdržiavali počas hniezdného obdobia na hniezdiskách pri hniezdach, na hniezdach bol čerstvý materiál ale hniezda boli bez mláďat.

Z celkového počtu 238 kontrolovaných hniezdisk v rámci pracovnej skupiny pre orla krikľavého bolo 157 lokalít monitorovaných v rámci projektu LIFE09 NAT/SK/000396 „Ochrana orla krikľavého na Slovensku“, ktorý realizuje Ochrana dravcov na Slovensku v spolupráci so Stredoslovenskou energetikou, a.s. a Východoslovenskou energetikou, a.s. s podporou Európskej únie.

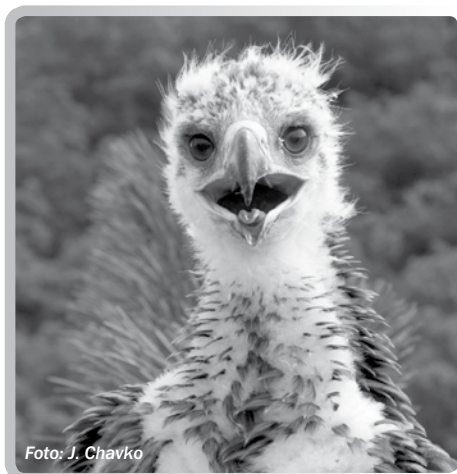

Foto: J. Chavko

OROL KRÁĽOVSKÝ

(*Aquila heliaca*)

Jozef Chavko, Štefan Danko, Jozef Mihók

Riešitelia:

J. Chavko, S. Harvančík, L. Šnirer, A. Dubravský, L. Prešínský,
R. Galaš, B. Landsfeld, J. Pavelka, B. Maderič, J. Izakovič,
G. Demeter, V. Balaška, B. Matejovič, M. Noga, V. Nemček,
J. Lengyel, Š. Danko, J. Mihók, E. Hrtan, P. Chrašč, M. Balla

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	61
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	55
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	40
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	33
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	min.50
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	7

Prezentované údaje sú výsledkom monitoringu členov pracovnej skupiny, ktorá podľa nášho odhadu skontrolovala najmenej 90% párov, hniezdiacich na území Slovenska.

Presented data result from monitoring performed by members of the working group. Monitoring covered cca 90% breeding pairs of *Aquila heliaca* in Slovakia.

Monitoring subpopulácie na západnom Slovensku:

V pohoriach zahniezdilo 10 párov (Považský Inovec, Trábeč, Pohronský Inovec a Malé Karpaty) a 4 v nížinách (2 v luhu – Podunajská rovina, Borská nížina a 2 v agrocecnózach – Hronská a Ipeľská pahorkatina).

Na 21 sledovaných hniezdiskach zahniezdilo spolu len 14 párov v orografických celkoch: 5 - Považský Inovec, 3 - Trábeč, 1 - Pohronský Inovec, 1 - Malé Karpaty, 1 - Hronská pahorkatina, 1 - Ipeľská pahorkatina, 1 Záhorské Pomoravie a 1 - Podunajská rovina. Najvyššia denzita párov bola zaznamenaná v Považskom Inovci, naopak v Malých Karpatoch ešte pred r. 2000 hniezdilo tiež 6 párov, ale v tomto roku zahniezdil už len jediný pár, ktorý bol v značnej miere znovu atakovaný lesohospodárskymi aktivitami a napokon ani nevyhniezdil. Z celkového počtu 21 sledovaných párov, bolo 5 prípadov opustených hniezdisk, 1 prípad neproduktívneho páru s novým mladým samcom, 1 prípad, kedy bol na hniezdisku len jeden vták a 3 prípady neúspešného hniezdenia.

Nárast počtu opustených hniezdisk na západnom Slovensku s veľkou pravdepodobnosťou súvisí s veľkým nárastom vtáčej kriminality (predovšetkým trávenia, nezákonného odstrelu), nízkou vymožitelnosťou práva a ekologicky nevhodným obhospodarovaním nížin a hniezdných biotopov (spôsobujúce značnú stratu diverzity kľúčových druhov koristi a stratu hniezdných biotopov).

Výsledky:

- 21 skontrolovaných aktuálnych teritórií
- 6 párov nezahniedzilo (len opustené hniezdiská)
- 15 hniezdných teritórií obsadených pármí
- 14 párov zahniezdilo a znieslo násadu
- 11 párov zahniezdilo a vyviedli 19 mláďat (4× 1, 6× 2 a 1× 3) priem. 1,72

Monitoring subpopulácie na východnom Slovensku:

V roku 2013 bolo na východnom Slovensku skontrolovaných 40 hniezdisk orlov kráľovských v orografických celkoch: Východoslovenská rovina, Košická kotlina, Slanské vrchy, Volovské vrchy a Čierna hora. Za veľmi zaujímavé možno označiť nebývalé zahniezdenie 6 nových párov na Východoslovenskej rovine.

V roku 2013 kontroloval Š. Danko 23 hniezdisk orlov kráľovských a našiel dve nové hniezdiská. V jarnom období našiel Chrašč dve nové hniezdiská a po jednom novom hniezdisku našli Hrtan a Balla. Na všetkých boli kompletne páry, 26 párov znieslo násady, u dvoch párov sa nám to nepodarilo zistiť (jednému sme nenašli hniezdo a druhý pár sa nedá kontrolovať z diaľky) a u jedného páru s mladou samicou ešte k znoseniu vajec nedošlo. U 18 párov sa vyliahli mláďatá, z ďalších dva páry mali neplodné znášky, u troch sa nepodarilo zistiť príčinu neúspešného hniezdenia, dvom zhodila hniezdo víchrica v čase mláďat a trom spadli hniezda v čase násad. Celkove 10 párov bolo neúspešných (10× 0 = 38,5 %). Zo 16 produktívnych hniezd vyletelo minimálne 24 mláďat (8× 1 mláďa, 8× 2 mláďatá). Hniezdna úspešnosť bola v priemere 1,5 mláďaťa na produktívne, resp. 0,9 mláďaťa na obsadené hniezdo. V agrocenózach hniezdilo 23 párov, z ktorých 14 bolo produktívnych. Vyletelo z nich 22 mláďat. Dva páry hniezdili v lesných komplexoch, z ktorých oba mali úspešné hniezdenie po jednom mláďati.

V roku 2013 kontroloval J. Mihók 11 hniezdisk, na všetkých boli kompletne páry. Z tohto počtu hniezdilo 5 párov neúspešne a 6 úspešných párov vyviedlo 7 mláďat (6× 1 a 1× 2) V dvoch prípadoch došlo k zanechaniu hniezd v čase násady a v troch prípadoch došlo k opusteniu hniezd v čase keď už mali malé mláďatá, príčiny nie sú známe.

Výsledky:

- 40 skontrolovaných hniezdných teritórií
- 40 hniezdných teritórií obsadených pármí
- 1 pár nezahniedzil – mladá samica
- 2 páry - nepodarilo sa získať informácie o hniezdení
- 26 párov zahniezdilo a znieslo násadu
- 22 párov hniezdilo úspešne a vyviedli min. 31 mláďat (13× 1 a 9× 2) priem. 1,4

Záver:

Subpopulácia na východnom Slovensku vykazuje pozitívny vzostupný trend vývoja populácie, naopak západoslovenská subpopulácia stagnuje. Niektoré negatívne faktory pôsobiace na západoslovenskú populáciu sú alarmujúce.

Foto: J. Chavko

Foto: J. Chavko

ORLIAK MORSKÝ

(*Haliaeetus albicilla*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Lengyel, J. Chavko, Š. Danko, J. Mihók, J. Lipták, S. Harvančík, A. Dubravský, L. Šnirer, M. Balla, M. Olekšák, V. Prachár, D. Karaska

Spolupracovníci:

P. Rác, A. Fekete, I. Vincze, M. Bohuš, S. Pačeňovský, M. Majda

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	14
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	10
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	7
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	7
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	14
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	2

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Na západnom Slovensku bolo v Dunajských luhoch a Borskej nížine kontrolovaných spolu 9 hniezdnych teritórií. Z tohto počtu boli 2 hniezdiska opustené, jeden pár z neznámych príčin nehniezdil a 4 páry v Dunajských luhoch úspešne vyvedli spolu 8 mláďat.

V Borskej nížine boli zaznamenané aj 2 obsadené hniezdiská, ale nie je známe či došlo k zahniezdeniu, v oboch prípadoch bol zrejmy vplyv vyrušovania (R. Jurček, J. Svetlík in verb.).

Na východnom Slovensku bolo kontrolovaných 5 hniezdisk 4 párov. Hniezdenie 2 párov v luhoch Latorice nebolo dostatočne kontrolované, ale z najväčšou pravdepodobnosťou oba páry neboli úspešné. Jeden pár vo Východoslovenskej rovine a jeden pár v Slovenskom Krase hniezdili úspešne a vyvedli spolu 4 mláďatá (2 × 2).

Na strednom Slovensku už štvrtú sezónu úspešne hniezdil jeden pár pri Oravskej priehrade a vyvedol 2 mláďatá.

Foto: J. Chavko

Foto: J. Chavko

SOKOL RÁROH

(*Falco cherrug*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, L. Deutschová, V. Nemček, M. Noga,
D. Rak, J. Lengyel, J. Mihók, J. Lipták

Spolupracovníci:

M. Olekšák, M. Balla

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	67
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	33
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	33
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	21
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	61
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	13

Prezentované údaje sú výsledkom monitoringu členov pracovnej skupiny, ktorá podľa nášho odhadu skontrolovala najmenej 95% párov, hniezdiacich na území Slovenska

Presented data result from monitoring performed by members of the working group. Monitoring covered cca 95% breeding pairs of *Falco cherrug* in Slovakia.

Monitoring populácie na západnom Slovensku:

Skontrolovaných bolo spolu 53 hniezdisk (historické + súčasné). Zahniezdilo 23 párov, z toho len 14 párov hniezdilo úspešne a vyvedli spolu iba 40 mláďat (2× 1, 2× 2, 4× 3, 3× 4, 2× 5 a 9× 0) Priemer 2,8 mláďaťa na úspešné páry a 1,7 mláďaťa na všetky páry.

Straty: bolo zaznamenaných 7 prípadov prerušenia hniezdenia v čase násady, jeden prípad úhynu mláďat v búde (predpokladala sa otrava) a jeden prípad zanechania mláďat z neznámych dôvodov.

Monitoring populácie na východnom Slovensku:

Bolo skontrolovaných spolu 14 hniezdisk. Zahniezdilo 11 párov, z toho 7 párov hniezdilo úspešne a vyvedli spolu 21 mláďat (3× 1, 2× 4 a 2× 5). Priemer 3,0 mláďaťa na úspešné páry a 1,9 mláďaťa na všetky páry.

Straty: bol zaznamenaný jeden prípad kedy zo štyroch mláďat tri uhynuli vplyvom choroby; jeden prípad zániku hniezdenia pre práce údržby na stožiaroch, kedy z troch mláďat sa dve podarilo ešte zachrániť priložením do iného hniezda; jeden prípad, kedy sa samec stratil (pravdepodobne uhynul) a samica napriek tomu z troch vajec vylodila 2 mláďaťa a z toho jedno úspešne vylodilo.

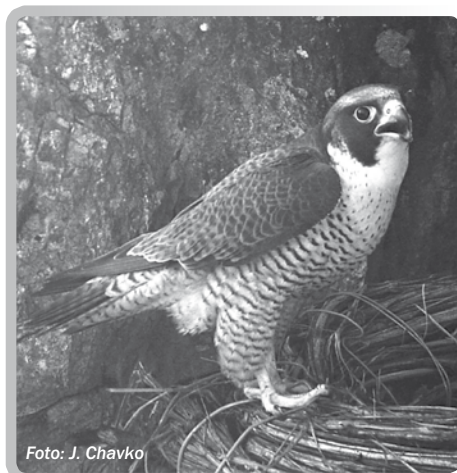

Foto: J. Chavko

SOKOL ŠTAHOVAVÝ

(*Falco peregrinus*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Lipták, M. Lehocký, S. Ondruš, E. Gulák, L. Deutchová, M. Olekšák,
S. Harvančík, L. Šnírer, A. Dubravský, K. Šotnár, P. Rechterík,
Z. Biháriová, B. Sedláková, J. Hoľma, M. Jasík, P. Bačkor, V. Balaška,
J. Kormančík, S. Mihucová, V. Mucha, T. Flajs, M. Goňšor

Spolupracovníci:

J. Obuch, I. Balko, M. Ballo, I. Kupsák, P. Siman, T. Hulík, J. Tesák, A. Páleš

Podakovanie patrí aj Štátnej ochrane prírody SR, jej viacerým
pracoviskám, správam CHKO Strážovské vrchy, Štiavnické vrchy,
Ponitrie, správam NP Slovenský kras, Slovenský raj, Vysoké a Nízke
Tatry, Malá a Veľká Fatra.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	97
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	92
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	77
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	55
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	132
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	18

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Monitoring bol vykonaný v nasledovných orografických celkoch: Malé Karpaty, Biele Karpaty, Burda, Štiavnické vrchy, Vtáčnik, Strážovské vrchy, Kremnické vrchy, Žiar, Malá Fatra, Veľká Fatra, Starohorské vrchy, Nízke Tatry, Chočské vrchy, Západné Tatry, Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Volovské vrchy, Čierna hora, Slovenský kras, Slánske vrchy, Poľana, Muránska planina, Veporské vrchy, Slovenský raj, Stolické vrchy a Rožňavská kotlina.

V tomto roku sme zaznamenali 10 nových lokalít na ktorých úspešne zahniezdili 4 nové páry čo predstavuje ročný prírastok cca 3,5 až 4 %. Podľa tohto vzostup početnosti populácie ešte stále pokračuje. Ak vychádzame z tohto predpokladu, tak tento rok sme skontrolovali 97 hniezdisk čo je asi 40 - 50% párov slovenskej populácie. Neskontrolovaných bolo asi 75 známych hniezdisk.

Populácia známych párov sa stále zahusťuje a hniezdi v hornatých biotopoch medzi Bratislavou a Košicami až po Slánske vrchy.

SOKOL ČERVENONOHÝ

(*Falco vespertinus*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, L. Deutschová a J. Lengyel

Foto: J. Chavko

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	20 +
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	1
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	1
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	4
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	0

Na Slovensku bolo skontrolovaných 20 hniezdných teriórií, ale hniezdenie sme zaznamenali len v CHVÚ Sysľovské polia, kde jediný pár vyvedol 4 mláďatá.

Z najväčšou pravdepodobnosťou na území Slovenska tento rok hniezdil len jediný pár.

Na území SR sa druh dostal do pozície kritického stavu vyhynutia. V CHVÚ, v ktorých je sokol červenonohý predmetom ochrany je jeho priaznivý stav ohrozovaný najmä komerčným poľnohospodárskym využívaním krajiny bez zohľadnenia záujmov ochrany prírody.

Foto: J. Chavko

HAJA ČERVENÁ

(*Milvus milvus*)

Boris Maderič

Riešitelia:

Boris Maderič, Vladimír Pečeňák, Štefan Mikiara, Slavo Senk,
Vladimír Nemček, Michal Noga, Ján Svetlík, Soňa Nuhličková,
Martin Dobrý

Spolupracovníci:

Juraj Platko, Peter Rác, David Horal, Gašpar Čamlík, Rudolf Jureček

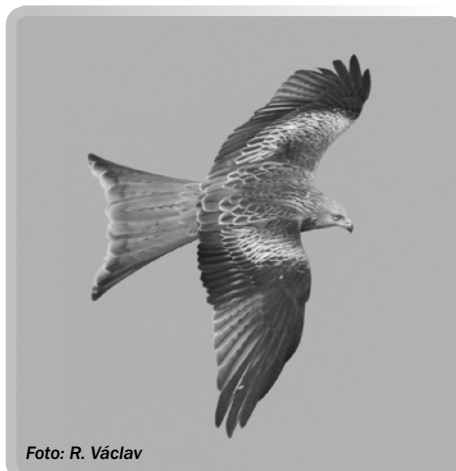

Foto: R. Václav

Súhrn výsledkov za rok 2013 v rámci areálu výskytu *Milvus milvus* na Slovensku (Dolnomoravský úval, Borská nížina, Laborecká vrchovina, Beskydské predhorie):

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	9
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	7
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	7
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	5
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	13
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	2

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V roku 2013 v skúmaných orografických celkoch obsadilo svoje hniezdne teritória 7 párov. Z uvedeného počtu bolo 5 párov produktívnych (v Borskej nížine a Beskydskom predhorí), ktoré spolu vyvedli 13 mláďat (2× 2, 3× 3). Celková hniezdna úspešnosť bola 1,86 vyletených mláďat / hniezdiaci pár, resp. 2,60 vyletených mláďat / produktívny pár.

Príčinou neúspešnosti hniezdenia jedného páru v Borskej nížine bola pravdepodobne výstavba poľovníckeho posedu, jeho využívanie a výkon práva poľovníctva. Príčinu neúspešnosti jedného páru v Dolnomoravskom úvale sa nepodarilo zistiť. V Beskydskom predhorí boli zistené dve nové hniezdiská.

Foto: R. Václav

Foto: J. Lengyel

KAŇA POPOLAVÁ

(*Circus pygargus*)

Michal Noga

Riešitelia:

J. Lengyel, B. Matejovič, M. Noga, D. Rak, T. Veselovský

Spolupracovníci:

M. Dobrý, V. Nemček, R. Václav, R. Čáfal, C. Klokner, P. Matiko

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	10
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied territories</i>	4
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	4
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	1+
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	3

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Prílet kaní popolavých bol zaregistrovaný v prvej aprílovej dekáde (8. apríl, B. Mikuláš, V. Nemček). Obsadené boli dve tradičné hniezdne lokality – Zbehy (3 páry) a Borský Mikuláš (1 pár). Na lokalite Zbehy bol pozorovaný tok, párenie i prinášanie potravy, vylietané mláďa však pozorované nebolo, páry pravdepodobne nevyhniezdili. Hniezdnym porastom boli čiastočne podmäčaná rudeálne spoločensvá. Na lokalite Borský Mikuláš pár hniezdiaci v podmäčanom poraste trstia a zlatobyle. Hniezdo bolo zamerané, ale fyzická kontrola z dôvodu minimalizácie rušenia nebola realizovaná. Ochrana a zabezpečenie kľudu na lokalite bola konzultovaná s užívateľom pozemkov (PD Borský Mikuláš). Pár vyvedol minimálne jedno mláďa (17. júla lietajúce mláďa nad hniezdiskom); na základe správania sa páru bolo minimálne ešte jedno mláďa v blízkosti hniezda.

Monitoring druhu bol podporený projektom „Ochrana dravcov, bocianov a sov v regióne Záhoria a Niederösterreich“ v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko.

Foto: R. Václav

KAŇA MOČIARNA

(*Circus aeruginosus*)

Vladimír Nemček

Riešitelia:

Tatiana Danišovičová, Martin Dobrý, Ján Gúgh, Peter Chrašč,
Rudolf Jureček, Jozef Lengyel, Branislav Matejovič, Vladimír Nemček,
Michal Noga, Milan Olekšák, Samuel Pačenovský, Matej Repel,
Ján Uhrín, Tomáš Veselovský

Počet hniezdiacich párov	Number of nesting pairs	136
Počet sledovaných štvorcov (10 × 10 km)	Number of monitored squares (10 × 10 km)	31

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Počet evidovaných hniezdiacich párov (C4 - D16 kategória podľa ISTB a AVES databázy) a počet štvorcov 10 × 10 km podľa geomorfologických celkov: Borská nížina a Dolnomoravský úval (26 párov / 10 štvorcov), Podunajská rovina a Podunajská pahorkatina (41/8), Slovenský kras (15/3), Bodvianska pahorkatina (1/1), Košická kotlina (5/1), Východoslovenská rovina (48/8).

V CHVÚ bolo registrovaných minimálne 86 párov hniezdiacich - CHVÚ Záhorské Pomoravie 18 párov, CHVÚ Dolné Považie 2 páry, CHVÚ Slovenský kras 15 párov, CHVÚ Košická kotlina 5 párov, CHVÚ Senianske rybníky 8 párov a CHVÚ Medzibodrožie 38 párov.

Hniezdne lokality sa nachádzali v mokradiach (53), brehových porastoch vodných nádrží a rybníkov (50 párov), v porastoch na mŕtvych ramenách (20), tokoch (5), lúkach (1) a v neidentifikovateľných porastoch (7). Viacero párov na jednej lokalite hniezdilo najmä na vodných nádržiach, rybníkoch či rozľahlejších mokradiach, takéto podmienky boli bežnejšie v oblasti Podunajskej nížiny a pahorkatiny. Neboli zistené páry hniezdiace v agrocenózach, súvisí to s upriamením pozornosti členov skupiny na prirodzené biotopy. Na Východoslovenskej rovine a Záhorskej nížine páry hniezdili v menších mokradiach či mŕtvych ramenách, keďže väčších vodných plôch sa tu nachádza pomenej. Hniezda boli priamo dohľadávané v oblasti odkaliska Plešivec (2 juv.), Hrhovských rybníkov (2× neúspešné hniezdenie), Turniansky rybník (3× neúspešné hniezdenie, 2× 1, 1× 2, 4× 3, 1× 4, 1× 5 juv.), Drienovská mokraď (1× neúspešné hniezdenie), Perínske rybníky (2× neúspešné, 2× 2, 1× 3 juv.), VN Veľké Ripňany (4 páry), VN Krtovce.

Prvý prílet bol zaznamenaný 7. marca 2013 na lokalite Šranky pri Adamovských štrkoviskách (Danišovičová, AVES databáza). Posledný záznam za rok 2013 je z 30. decembra z Cechovských polí pri Skalici (Danišovičová, AVES databáza). Na nocoviskách prebiehalo sčítanie v oblasti CHVÚ Žitavský luh - 10 ex. (Gúgh, AVES databáza).

Monitoring kaní močiarnych bol realizovaný s finančnou podporou viacerých projektov - v oblasti Záhoria projektom Ochrana dravcov, bocianov a sov v regióne Záhoria a Niederösterreich a na Východoslovenskej nížine projektom Ochrana bučiaka veľkého a chochlačky bielookej v CHVÚ Medzibodrožie organizácie SOS/BirdLife Slovensko.

Za poskytnuté údaje a prácu v teréne ďakujem všetkým riešiteľom i ľuďom ktorí poskytli údaje do databáz ako AVES a birding.sk. V roku 2013 sa zapojili ďalší členovia, ktorí pokryli časť Podunajskej pahorkatiny, Slovenského krasu a Košickej kotliny. Zostáva dúfať, že časom pribudnú ešte ďalší riešitelia do nášho úzkeho tímu.

Foto: J. Svetlík

Foto: M. Chrenková

KUVIK OBYČAJNÝ (*Athene noctua*)

Martin Dobrý, Monika Chrenková

Riešitelia:

Monika Abíková, Ivan Čvirik, Miroslav Demko, Martin Dobrý, Milan Drobny, Andrej Dubravský, Tomáš Flajs, Terézia Gabríková, Ján Gúgh, Jirko Hološka, Peter Chrašč, Monika Chrenková, Dušan Kerestúr, Marína Kípson, Ján Kočí, Peter Kušík, Alexander Kúrthy, Viktória Kúrthyová, Jozef Lengyel, Metod Macek, Jozef Madzin, Branislav Matejovič, Štefan Mikiara, Marián Mojžiš, Atilla Rác, Matej Repel, Roman Slobodník, Martin Šálek, Ladislav Šnirer, Jerguš Tesák.

Finančná podpora:

Európsky fond regionálneho rozvoja, Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013 a Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007-2013, projekt CORO-SKAT, RPS a SOS/BirdLife Slovensko.

V roku 2013 sme pozornosť venovali akustickému monitoringu a nahrávaniu jedincov na lokalitách Podunajska a Národného Parku Hortobágyi v Maďarsku. Výsledky týchto aktivít spracovávame. V týchto oblastiach takisto spracovávame dáta krajinnej štruktúry v okolí obsadených a neobsadených lokalít. Okrem toho boli kuviky náhodne alebo cielene zaznamenávané na rôznych lokalitách Slovenska podľa pôsobnosti ornitológov a prispievateľov do databáz www.birding.sk a www.aves.vtaky.sk. Lokality so zaznamenaným výskytom druhu v roku 2013 zobrazujeme na obrázku 1.

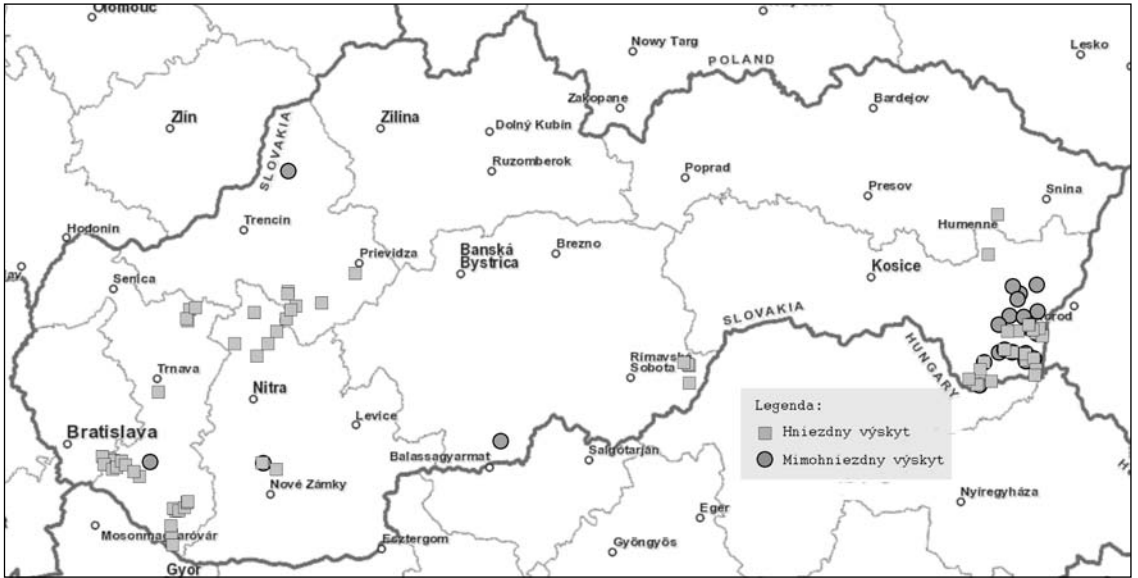
Opätovne sme sa venovali analýze využívania lovných biotopov kuvikmi v mimohniezdnom období. V spolupráci so Záchranou stanicou Bartošovice na Morave a Záchranou stanicou a Ekocentrom Zázrivá sme na poľnohospodárskom družstve v Skalici vypustili 4 mláďatá, ktoré sme označili rádiovými vysielaciami. Ich kontinuálnemu sledovaniu sme sa venovali 20 dní, ďalšie dva mesiace sme ich sledovali 1× týždenne. Predbežne vieme povedať, že na lokalite zostali všetky štyri mláďatá takmer dva mesiace, počas ktorých lovili najmä na ornej pôde. Na jar 2014 sa na lokalite ohláša jeden jedinec. Výsledky týchto aktivít uverejníme po detailnom spracovaní, niekoľko mapiek pohybu mláďat a ďalšie informácie možno nájsť na www.vzdelavanie.dravce.sk. Niekoľko kuvikov bolo vypustených na severnom Slovensku v rámci programu reštitúcie. Podarilo sa zachrániť dve mláďatá vypadnuté z hniezda v Rovinke. V okolí Skalice (posledné známe páry na Záhorí) a Kvetoslava (naopak oblasť s jednou z najvyšších známych hustôt párov u nás) sme vyvesili búdky, ktoré vyrobila BROZ (spolu asi 20 ks).

Vydali sme jednu tlačovú správu a tri populárno-náučné články. Dávame do pozornosti dva významné články publikované v roku 2013:

- Mojžiš M, Kerestúr D 2013: Pokles početnosti kuvika obyčajného (*Athene noctua*) v Lučenskej kotline (južné Slovensko). Tichodroma 25 (2013).
- Šálek M, Chrenková M, Kípson M: High population density of little owl (*Athene noctua*) in Hortobagy National Park, Hungary, Central Europe. Polish Journal of Ecology 61 – 1 – 2013.

Výsledky dosiahnuté v roku 2013 sme prezentovali na členskej schôdzi RPS. Pre túto správu sme použili okrem iných i dáta z www.aves.vtaky.sk a www.birding.sk.

Všetkým ornitológom, ktorí sa v roku 2013 venovali výskumu a ochrane kuvika obyčajného, úprimne ďakujeme.

Obr. 1.: Zistené lokality s výskytom kuvika obyčajného v SR, rok 2013

VÝR SKALNÝ

(*Bubo bubo*)

Michal Noga

Foto: R. Václav

Riešitelia:

T. Danišovičová, M. Demko, M. Dobrý, A. Dubravský, E. Gulák, M. Gonšor, E. Hapl, S. Harvančík, J. Chavko, P. Chrašč, M. Chrenková, A. Izakovič, J. Izakovič, P. Jány, R. Jureček, J. Kícko, M. Kostra, A. Kúrthy, D. Löbbová, Š. Mikiara, M. Noga, V. Nemček, S. Nuhličková, V. Masár, M. Mitáš, J. Obuch, M. Olekšák, S. Pačenovský, A. Páleš, V. Prachár, M. Smolár, O. Suchánek, J. Svetlík, L. Šnirer, K. Šotnár, T. Veselovský

Kontrolované hniezdiská	Checked territories	64
Obsadené hniezdiská	Occupied territories	48

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V roku 2013 bolo kontrolovaných 64 hniezdných teritórií, výr bol zaznamenaný na 48 lokalitách. V 15tich prípadoch bolo dohľadane hniezda, v ktorých bolo: 5× 1 pull, 7× 2 pull, 2× 3 pull; spolu 21 mláďat (priemer 1.90 mláďaťa na hniezdo). V dvoch prípadoch ostal počet mláďat nezistený.

Na Záhorí sa zahniezdil výr v starom hniezde myšiaka hôrneho. Hniezdo bolo monitorované a podarilo sa včas zachrániť vypadnuté mláďa (J. Svetlík, S. Nuhličková).

Trend šírenia sa výrov mimo tradičné hniezadne oblasti pravdepodobne pokračuje, na Záhorí bol výr zaznamenaný na 4 lokalitách v lužnom lese (J. Svetlík, S. Nuhličková, R. Jureček), na dvoch lokalitách pri Malom Dunaji (A. Kúrthy), na jednej v blízkosti Trebišova (E. Hrtan) a jedna lokalita bola zistená i v lužnom lese pri obci Rad (okres Trebišov) a jedna v okrese Michalovce, v brehových porastoch Laborca (Chrašč). Potvrdil sa negatívny vplyv 22 kV elektrického vedenia, v roku 2013 boli pod ním nájdené tri usmrtené jedince (Pernek, Považany, Zohor), jeden výr bol nájdený usmrtený na cestnej komunikácii pri Lipovníku (M. Olekšák).

Monitoring druhu bol podporený projektom „Ochrana dravcov, sociálnov a sov regiónu Záhoria a Niederösterreich“, v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko. Výskum na Ponitří bol podporený Malým členským projektom RPS.

Foto: M. Noga

VÝRIK OBYČAJNÝ

(*Otus scops*)

Karol Šotnár

Riešitelia:

A.Páleš, L.Šnír, A. Dubravský

Foto: K. Šotnár

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	13
Obsadené hniezdiská / teritoriálne samce	<i>Occupied territories / territorial males</i>	5
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	3
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	0
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	3
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	0

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Spolu bolo skontrolovaných 13 lokalít, z toho výriky na troch zahniezdili. Na ďalších lokalitách nebola prítomnosť výrikov potvrdená (Žiar nad Hronom, Prestavky, Šišov, Turčianske Teplice, Nitrianske Rudno, Nováky, Zemianske Kostoľany, Brodzany).

V okrese Prievidza boli sledované tri lokality. V Bojniciach pár zahniezdil v búde, asi 100 m od prirodzeného hniezda, v ktorom výriky vyhniezdili v roku 2011. Dňa 1. mája vo večerných hodinách bolo v jej blízkosti zaznamenané párenie. Hniezdenie bolo neúspešné, pri kontrole búde v júli bola zistená zanechaná znáška 4 kusov vajec.

Pri obci Kocúrany bol zistený 1 ex., samica. Po viacerých návštevách na tejto lokalite sme výrika už nezaregistrovali. V oblasti Chalmovej bol zistený kompletný pár, ktorí sa viackrát ozval na lokalite. Hniezdenie nebolo zistené, pár pravdepodobne nevyhniezdil.

V okolí Piešťan sledoval dva páry Š. Šiška. Výriky zahniezdili v búdkach vzdialených od seba iba 180 m. Pri kontrole v júli sa v nich nachádzali opustené znášky 1× 1 a 1× 4 vajcia.

Za nízku produktivitu hniezdných párov môžu pravdepodobne zlé klimatické podmienky v kombinácii s nedostatkom a nedostupnosťou potravy v hniezdnom období. Boli vyvesené 4 búdky a 15 ďalších búdok skontrolovaných, výriky v nich nehniezdili.

Foto: K. Šotnár

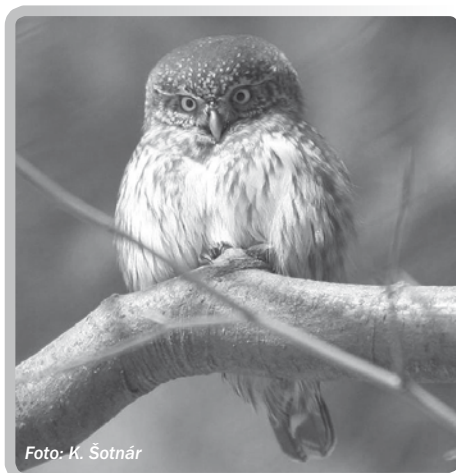

Foto: K. Šotnár

KUVIČOK VRABČÍ

(*Glaucidium passerinum*)

Samuel Pačenovský, Karol Šotnár

Riešitelia:

J. Obuch, S. Pačenovský, A. Páleš, J. Pokrievková, K. Šotnár,
P. Chrašč, K. Soós, J. Kulla a ďalší,
využitie boli aj databázy AVES Symfony a www.birding.sk

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	52
Obsadené teritória	<i>Occupied territories</i>	52
Dohľadané páry	<i>Nests found</i>	3
Sledovaná produktivita	<i>Monitoring of nest productivity</i>	1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	3

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Spolu bolo zaznamenaných 52 teritórií. Z toho vo Volovských vrchoch 19, Veľkej Fatre 17, v Strážovských vrchoch 3, v Kysuckých Beskydách 1, v orografických celkoch Žiar 2, Laborecká vrchovina 1, Chočské vrchy 1, Vysoké Tatry 1, Liptovská kotlina 1, Javorníky 2, Oravská kotlina 1, Podbeskydská vrchovina 2, Levočské vrchy 1 teritórium.

Boli nájdené 3 hniezda, 3 ďalšie sledované páry (2 na hornom Ponitří a 1 vo Volovských vrchoch) pravdepodobne nezahniezdili. Obsadené hniezda boli zistené v nasledovných pohoriach: Volovské vrchy, Laborecká vrchovina, Kysucké Beskydy.

Hniezdo vo Volovských vrchoch sa nachádzalo v novom teritórii na bočnom hrebeni Suchý vrch nad obcou Stará Voda, vo výške 900 m n. m., v ďatľej dutine v jedľovom pahýli 8 m nad zemou. Hniezdo bolo nájdené 20. apríla – pri dutine bol počutý aj samec a samica vletovala do dutiny, zrejme už začala znášať vajcia, alebo inkubovala. 1. júna bola samica v dutine, pod dutinou boli vaječné škrupiny. Podľa ich množstva sa predpokladá, že sa vyliahli minimálne 2 mláďatá. Predpokladá sa, že hniezdenie bolo úspešné, pretože pri ďalšej kontrole 21. júla bol nájdený pod dutinou väčší počet pier z koristi a vývrzkov.

V Laboreckej vrchovine bolo nájdené hniezdo v navrhovanej PR Javoriny v susedstve NPR Komárnická jedlina v bukovo-javorovom poraste s prímiesou jedle vo výške 500 m n. m. Hniezdny strom bol buk, nevysoko nad zemou rozdelený na dva kmene. Hniezdna dutina bola ďatľia dutina vo výške 6 m v tenšom z kmeňov, v ktorom bolo niekoľko dutín. Pri kontrole 9.-10. júna sa z dutiny ozývali min. 2 mláďatá, 16. júna bola dutina už prázdna. Ďalšie hniezdo bolo nájdené a sledované v Kysuckých Beskydách. Z hniezda vyleteli 3 mláďatá. Niekoľko návštev sme uskutočnili v Považskom Inovci a Štiavnických vrchoch, no kvičky sme nezistili.

Celkove boli na nami sledovaných lokalitách v hniezdnom období zaznamenané nepriaznivé klimatické podmienky, ako aj minimum drobných lesných hlodavcov, čo taktiež mohlo mať negatívny dopad na reprodukčnú úspešnosť kvičkov a zrejme to spôsobilo, že niektoré páry ani nezahniezdili.

KOL'KOKRÁT ZA NOC?

creating the future
Program rozvoju regiónov Slovenska - Súdržnosť SR (L-0118/01/2005-2013)
Program rozvoju regiónov SLOVENSKA REPUBLIKA • IAWG002/2007-2013

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

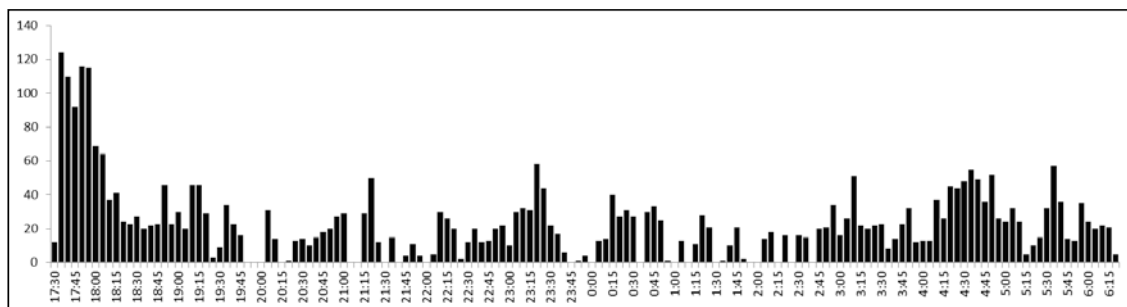
APVV

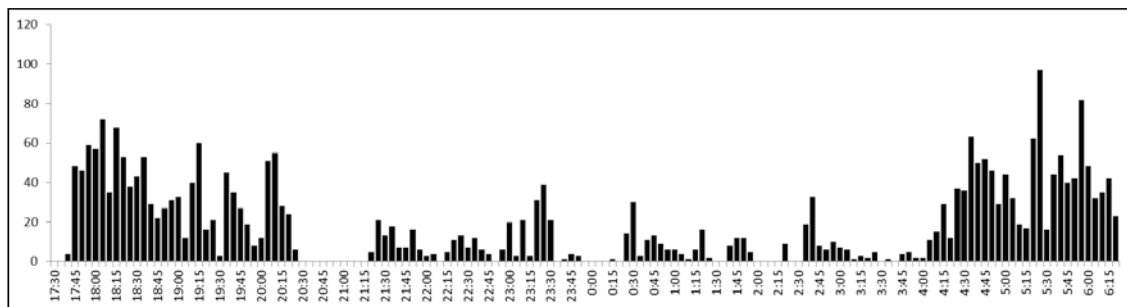
Michal Noga

Na začiatku bol záujem zistiť prítomnosť výra skalného na lokalite. Nie je to nič náročné, stačí nájsť zvyšky ježov alebo počkať do zomtenia a počúvať. Lokalít ale bolo veľa, bez vlastného auta je nočný výskum ťažko realizovateľný, preto som uvítal možnosť pomôcť si inou technikou – digitálnym záznamníkom. Jeho využitie pre akustický monitoring je známe už dlhší čas, preto som neváhal. V rámci projektu Ochrana dravcov, bocianov a sov v regióne Záhoria a Niederösterreich sme zakúpili potrebné vybavenie a mohli sme začať. Diktafóny som umiestňoval zvyčajne na hranu dobývacieho priestoru (lomu), na okraje porastov, alebo na solitérne stromy. Najprv mi stačilo k (ornitologickému) šťastiu len zaznamenať húknutie výra, faunistickej bodka do mapy bola na svete. Následne som začal uvažovať nad posunutím sa od prieskumu k výskumu. Dočítal som sa o možnosti individuálne odlišiť jedince podľa ich hlasu (Grava et. al. 2008), na to

mi však chýbalo lepšie technické vybavenie, tak som sa zamerlal na kontinuálnu hlasovú aktivitu. Cieľom bolo zistiť v ktorom čase – v rámci jednej noci – najvyššia akustická aktivita výra (a „výrice“). Vybral som si štyri lokality (Plavecký Peter – opustený lom, Jablonica, Buková – lom v prevádzke a Plavecký Mikuláš – skalné bralá). Na štatistické spracovanie je to málo, preto moje výskumy končia v Druave a sovy a nie v Nature či Science. Na lokalitách som umiestnil dva diktafóny, ktoré striedavo nahrávali 2 – 2.5 hodinové segmenty noci tak, aby som zachytil celý čas od 17:30 po 6:30. Zo získaných záznamov bolo pre porovnanie potrebné vylúčiť dni, kedy boli nepriaznivé (akustické) podmienky – tzn. silný vietor, alebo dni, kedy na niektorej z lokalít zlyhala technika, alebo boli vybité batérie. Pre vzájomné porovnanie som napokon vybral tri noci, od 1. marca do 4. marca 2013. Nahrávky boli spracované v programe Adobe Soundbooth a tu sú prvé výsledky.

Graf 1.: Akustická aktivita samcov, súhrnne 4 lokality, 01. – 04.03.2013, n = 4003 (os y, počet hlasových prejavov)

Graf 2.: Akustická aktivita samíc, súhrnne 4 lokality, 01. – 04.03.2013, n = 2533 (os y, počet hlasových prejavov)

KOLKOKRÁT?

Celkovo som mal k dispozícii 12 vzoriek (4 noci / 3 lokality). Najmenej húknutí samca počas noci bolo zaznamenaných v noci 1.-2. marca na lokalite Plavecký Peter, kde sa samček ozval len 72×. Naopak, najintenzívnejšie sa ozýval jeho sused, v Plaveckom Mikuláši nasledujúcu noc (2.-3. marca), ktorý sa ozval 907×. Priemerne sa samčekovia ozvali 334× za noc. Samičky boli o niečo tichšie, priemerne sa ozvali (húknutím, či iným hlasovým prejavom) 211× za noc. Boli tu však veľké rozdiely - absolútnou rekordérkou je samička z Plaveckého Petra (áno, je to družka toho tichého samčeka), ktorá sa za jednu noc ozvala až 1221×. Málo zhovorčivá bola naopak samička z Plaveckého Mikuláša, ktorá sa ozvala 1×, resp. 7× za noc. To je naopak partnerka samčeka, ktorý húkal najviac.

Samozrejme, primárnym cieľom bolo zistiť rozloženie intenzity akustickej aktivity počas noci. Pre tento účel som vyhodnotil ozývanie sa výrov po 5 minútových intervaloch. A zistenie? Hlasová aktivita výrov bola na každej lokalite rozdielna. V Plaveckom Petri som zistil 4 výrazné vrcholy v hlasovej aktivite – dva za súmraku, dva za svítania; v Jablonici sa ozýval len za súmraku a krátko i v noci, ranná aktivita chýbala; v Bukovej bol výr naopak aktívny najmä v druhej polovici noci v Plaveckom Mikuláši bola aktivita rozdielna aj v rámci porovnávaných nocí, prevažovala ale aktivita za súmraku i svítania. Ak lokality zlúčime, dostaneme graf s výrazným vrcholom za súmraku (17:35 – 18:10, t.j. 4 - 40 minút po západe Slnka) a pomerne vyrovnanú aktivitu počas noci. V prípade samičiek je graf výraznejšie dvojvrcholový.

Výsledky je potrebné interpretovať opatrne. Hlasová aktivita závisí od mnohých faktorov (fáza hniezdenia, blízkosť susedných teritórií, fitness jedincov, počasie, fáza mesiaca a i.). Na niektoré závislosti prídeme dlhším výskumom (v sledovaní akustickej aktivity pokračujem), na niektoré možno neprídeme vôbec.

Ak mám byť úprimný, v podstate mi nevedí, ak by výr pre mňa naďalej ostal záhadným druhom.

A NA ZÁVER – TAK KOLKOKRÁT?

Pre tých, ktorí začali článok čítať s trochu iným očakávaním, uvediem, že párenie výrov bolo zaznamenané spolu 29×, priemerne 2,5× za noc.

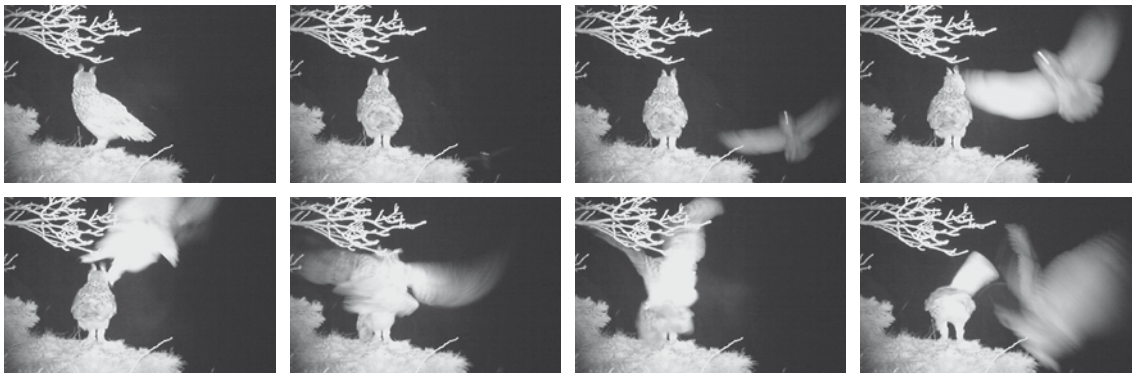
Za pomoc v teréne som zaviazaný Lucii Matejovíchovej, Vladimírovi Nemčekovi, Martinovi Dobrému a Monike Chrenkovej. Finančne bol akustický monitoring podporený projektom CORO-SKAT, Malým členským projektom a Agentúrou na podporu výskumu a vývoja, projekt LPP-0245-07.

Literatúra

Grava T., Mathevon N., Place E. & Balluet P., 2008: Individual acoustic monitoring of the European Eagle Owl *Bubo bubo*. Ibis 150: 279 – 287.

SUMMARY**HOW MANY TIMES A NIGHT?**

From 1-4 March 2014, continuous voice activity of the Eagle Owl was monitored between 17:30 to 6:30 at 4 locations in the Malé Karpaty Mts. Differences were recorded in intensity of voice, as well as in distribution of acoustic activity during the night. Males voices were recorded on average 334 times per night (72 × to 907 ×), while female voices 211 times (1 × to 1221 × per night). Figures 1 and 2 show the cumulative distribution of the voice activity of males and females in all locations together.

Párenie výrov zaznamenané fotopascou.

Foto: M. Noga

100 LOKALÍT

VÝZVA

Foto: P. Braun

V posledných rokoch sme na juhozápadnom Slovensku zaznamenali nové hniezdné lokality výra skalného a myslím si, že nebudem ďaleko od pravdy ak poviem, že výr sa v tomto regióne šíri. Na druhú stranu, pri spracovávaní dát zo severu a severozápadu Slovenska som sa stretol s informáciami o úbytku, resp. vymiznutí výrov z tradičných hniezdných lokalít. Tak ako to je početnosťou a rozšírením našej najväčšej sovy? Stúpa? Klesá? Rozširuje sa? Posúva? Nevieme...

Výr je v teréne pomerne ľahko zistiteľný a medzi ornitológmi stále atraktívny druh, čo vytvára vhodnú východiskovú situáciu pre zisťovanie zmien jeho rozšírenia. A tak sa pomaly rodí ambiciózný plán – monitorovať každoročne (alebo raz za dva či päť rokov) 100 referenčných lokalít. Nakoľko cieľom má byť zaznamenanie

zmien v rozšírení, lokality by mali byť rôzne – stabilné a dlhoročné hniezdiská; lokality, kde výr hniezdieva sporadicky; ale i miesta, ktoré spĺňajú (z ľudského pohľadu) nároky výra, ale druh tam ešte zaznamenaný nebol, vynechať by sme nemali ani intravilán väčších miest. V ideálnom prípade by bolo referenčných lokalít vždy viac v jednej oblasti. A ešte jedno dôležité kritérium – lokality by nemali byť náročné na kontrolu, vzhľadom na dobrovoľnosť aktivity.

A tak si vravím, či sa na to niekto z Vás k nám pridá. Len čisto zo záujmu a zvedavosti, hoci nebránim sa ani podrobnejším analýzám. Dúfam, že sa výrovi *skalnému* budú naďalej venovať jeho *skalní* mapovatelia a pribudnú i noví, hoci len s jednou lokalitou. V prípade záujmu neváhajte napísať na noga@dravce.sk.

ORLY HLAVNOU TĚMOM MARCOVEJ KONFERENCIE V OSTRAVE

Stanislav Harvančík

„Umíme žít s orly? Aneb jak se daří orlům v Česku a na Slovensku“. Pod týmto názvom sa 12. marca 2014 konala konferencia vo Výukovom centre ZOO Ostrava. V pomerne malej, ale útulnej miestnosti sa zišli odborníci, zaoberajúci sa výskumom a ochranou orlov z územia Čiech a Slovenska. Účelom konferencie bolo zhodnotiť súčasný stav poznatkov o rozšírení, početnosti a stave ochrany štyroch pravidelne hniezdiacich druhov orlov na území bývalého spoločného štátu - orla skalného, kráľovského, krikľavého a orliaka morského.

Podujatie otvoril Otakar Závalský a účastníkov konferencie privítal aj riaditeľ ZOO Ostrava Petr Čolas. Nasledovali referáty hodnotiace stav poznatkov o jednotlivých druhoch orlov. O histórii, súčasnosti a budúcnosti orliaka morského v Českej republike referoval Tomáš Bělka. Je to vlastne jediný orol, ktorého počty v ČR sú vyššie, ako na Slovensku. Na túto tému zo Slovenska predniesol referát v zastúpení Jozefa Chavka Bedřich Landsfeld. Oboja autori príspevkov sa zhodli na tom, že orliak morský je v oboch krajinách progresívnym druhom, jeho stavy neustále vzrastajú napriek zvyšujúcim sa negatívnym antropickým vplyvom - najmä tráveniu. V Českej republike v súčasnosti hniezdi 95 - 100 párov, na Slovensku do 15 párov. Na Slovensku postupne obsadzuje všetky vhodné

lokality, no podstatná - hornatá časť územia, je pre hniezdenie orliaka morského nevyhovujúca, preto (aj vzhľadom na menšiu rozlohu) nemôže dosiahnuť úroveň početnosti v Českej republike. V nasledujúcom referáte referoval o stave populácie orla kráľovského v Českej republike David Horal. Od roku 1998 hniezdi na južnej Morave v počte 1 - 5 párov, v posledných rokoch pravidelne 3 páry. Podľa výsledkov krúžkovania tieto vtáky pochádzajú najmä z územia východného Slovenska (aj viaceré nálezy mladých krúžkovaných orlov na západnom Slovensku potvrdili pôvod vtákov na východe krajiny, čo potvrdzuje posilňovanie západoslovenskej populácie vtákmi z „východu“). O trende vývoja populácie orla kráľovského na Slovensku od roku 1977 do roku 2013 v zastúpení Jozefa Chavka opäť referoval Bedřich Landsfeld. Oboja autori sa zhodli na tom, že u tohto druhu početnosť mierne stúpa, avšak v otvorenej poľnohospodárskej krajine (najmä na juhozápadnom Slovensku) je možnosť rozšírenia anulovaná pytlíkmi (zástrely, otravy). Následne o vplyve záchranných a ochranných opatrení na populácie orlov kráľovských v Čechách a na Slovensku referoval Hynek Matušik. Zverejnil svoje skúsenosti zo spolupráce so Štefanom Dankom pri výskume a ochrane orlov kráľovských na východnom Slovensku a z hniezdísk na južnej Morave.

Miro Dravecký referoval o súčasnom stave populácie orla krikľavého na Slovensku. Foto: S. Harvančík

Bedřich Landsfeld predniesol referáty neprítomného Jozefa Chavka o rozšírení orliaka morského a orla kráľovského na Slovensku. Foto: S. Harvančík

V rámci príspevkov o monitoringu a ochrane druhov orol kráľovský a orliak morský sme prezentovali výsledky projektu HUSK/1101/2.2.1/0336 Ochrana a výskum vtáctva bez hraníc, predovšetkým výsledky monitoringu hniezdnej populácie oboch druhov, výsledky úspešnosti hniezdenia, krúžkovania a sčítania zimujúcej populácie.

Po hodinovej obedňajšej prestávke pokračoval blok referátov o orlovi krikľavom. Podľa referujúceho Tomáša Běľku v súčasnosti hniezdi v Českej republike s istotou len 1 pár tohto orla, zatiaľ čo podľa Mira Drapeckého populácia orlov krikľavých na Slovensku sa odhaduje podľa mapovania v roku 2002 na 800-900 párov, aj keď v posledných rokoch vykazuje mierny pokles početnosti. Výsledky zo Slovenska za rok 2011 - 2013 sú kolektívnym dielom najmä autorov, ktorí v súčasnosti pracujú na rozsiahlom projekte LIFE09 NAT/SK/000396 Ochrana orla krikľavého na Slovensku, kde v ôsmich Chránených vtáčích územiach počas štyroch rokov trvania projektu kontrolujú cca 160 párov. Na záver bloku o orlovi krikľavom referoval o denzite, distribúcii, ohrození a ochrane populácie orla krikľavého v okrese Liptovský Mikuláš Ján Kicko.

Blok referátov o orlovi skalnom začal referátom Petra Orla pod výstižným názvom: „Orl skalní - staronový hnízdní druh v ČR“. Referát sa zaoberal historickými dátami o hniezdení orlov skalných v Českej republike, projekte „Návrat orla skalního do České republiky“ a završený bol potešujúcou správou o znovuzahniezdení orla skalného v Českej republike po viac ako 100 rokoch - v Oderských vrchoch (2013). Následne Otakar Závalský predniesol zaujímavosti z osemročného sledovania vypustených mláďat orlov skalných v rámci už spomínaného projektu, dokumentované krásnymi fotografiami od viacerých autorov. O situácii na Slovensku informoval Ján

Účastníci konferencie

Foto: S. Harvančík

Foto: S. Harvančík

Orlak morský

Foto: S. Harvančík

Orol krikľavý

Foto: E. Hrtan

Orol skalný

Foto: S. Harvančík

Korňan v referáte „Orol skalný na Slovensku a jeho ochrana“. Orol skalný je na Slovensku progresívnym druhom, odoláva neustálemu prenasledovaniu najmä zo strany poľovníckej verejnosti a zmapovaných je až 130 hniezdných okrskov. Najzápadnejšie hniezdisko na Slovensku sa v súčasnosti nachádza v Považskom Inovci. Nasledoval referát Lubomíra Peška, v ktorom porozprával o disperzii orlov skalných, vypustených v rámci už spomínaného spoločného česko - slovenského projektu. Oživením konferencie boli aj referáty týkajúce sa supov. Adéla Obračajová z ostravskej ZOO informovala o medzinárodných repatričných projektoch ZOO Ostrava, zaoberajúcich sa bradánmi žltohlavými a supmi bielohlavými, ktoré ostravská ZOO úspešne odchováva a podieľa sa na vypúšťaní odchovaných mláďat do voľnej prírody (samozrejme, nie na území Čiech a Slovenska). Petr Čolas v zastúpení neprítomného Antonína Vaidla predniesol zaujímavý referát o ochrane zdochlinárov bielych v Európe.

Na záver konferencie si účastníci mohli pozrieť vysoko kvalitné fotografie orlov s odborným a často aj vtipným komentárom Dušana Boucného a Zdeňka Tuňky, ako i krásny dokumentárny film o orloch skalných v Českej republike od Enrika Gombalu. Nasledovala prehliadka vybraných častí expozície už mnoho rokov úspešne rozmnožujú a posilňujú populácie vo voľnej prírode v areáli ich rozšírenia v Európe.

SUMMARY

EAGLES AS THE MAIN THEME OF A CONFERENCE HELD IN OSTRAVA IN MARCH

On 12th March 2014 a Conference was held in the area of ZOO Ostrava. The Conference was focused on different species of eagles, results from Czech republic and Slovakia were presented by experts. The main aim of the Conference was to evaluate the present status of knowledge concerning the distribution and population size, as well as the conservation status of four regularly breeding species in both countries – the Golden Eagle, Imperial Eagle, Lesser-spotted Eagle and the White-tailed Eagle. Results of the „HUSK/1101/2.2.1/0336 Birds without borders“ project were presented, including the results of monitoring of the species and ringing of juveniles, as well as the threats of the species, such as the bird crime (shooting, poisoning etc.).

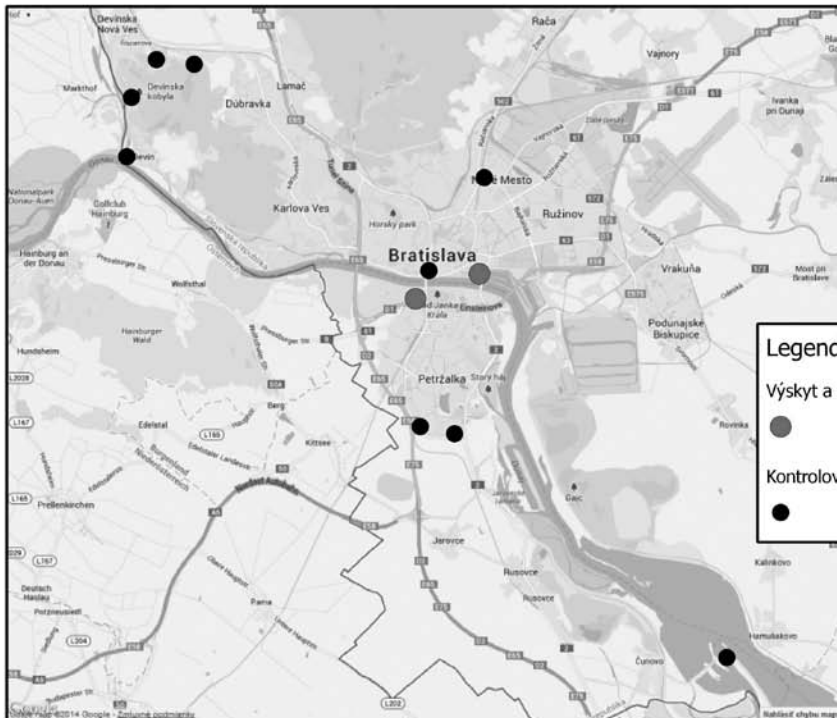
ZIMNÉ SČÍTANIE SOKOLOV SŤAHOVAVÝCH V BRATISLAVE

Michal Noga

Približne od roku 2006 sú v Bratislave pravidelne v zimnom období zaznamenávané sokoly sťahovavé. Vzhľadom na to, že sokoly boli opakovane pozorované na viacerých miestach, skúsili sme minulú zimu (2013/2014) zrealizovať ich sčítanie, respektíve kontrolu potenciálnych nocovísk. Cieľom bolo zistenie počtu nocujúcich vtákov a získať základné údaje o charaktere nocovísk a tiež i zaznamenať drobné etologické pozorovania. I touto krátkou správou sa chcem poďakovať všetkým zúčastneným, ktorí venovali svoj (vzácnny) voľný čas týmto akciám.

Lokalita	Dátum		Pozorovateľ
	22.1.2014	14.2.2014	
Incheba	1	1	D. Pácl, M. Noga, K. Slabeyová
Eurovea, Tower 115	1	1	M. Noga, T. Komrska
Devín	0	0	V. Nemček
OC Retro / Medzilaborecká ul.	nekontrol.	1	V. Prachár
Petržalka, Humenské námestie	0	0	J. Chavko
Hrušovská zdrž	0	0	T. Novák
Dóm Sv. Martina	0	0*	K. Slabeyová, M. Noga
Budova A&AT, BA III.	0	0	M. Noga
Budova Hviezda, BA III.	0	nekontrol.	V. Nemček
D. Kobyla, Weitov lom	0	nekontrol.	V. Prachár
D. Kobyla, Štokeravská vápenka	0	nekontrol.	V. Prachár
D. Kobyla, lom Srדce	0	nekontrol.	V. Prachár

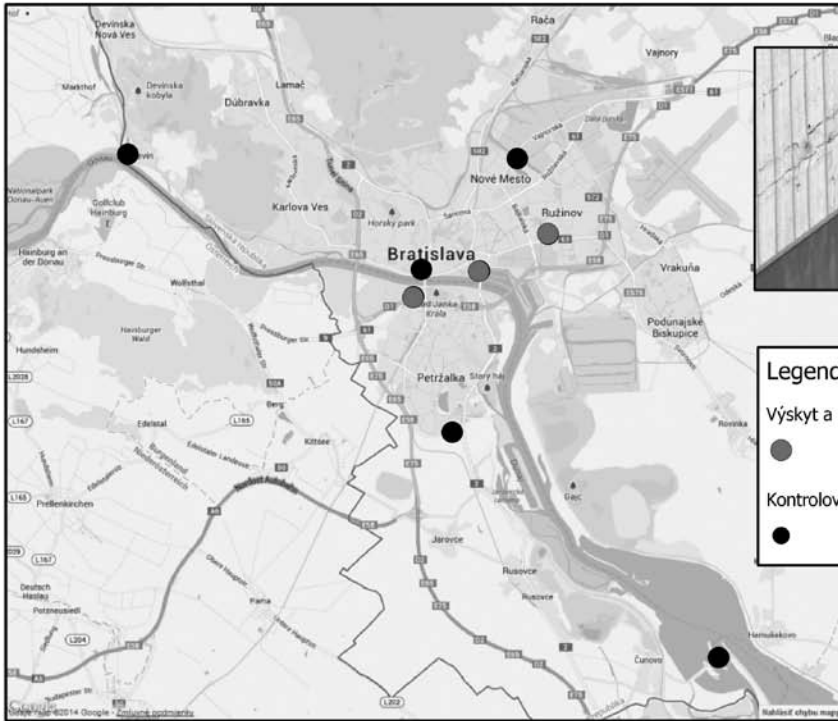
* 12.02.2014 - na lokalite pravdepodobne nocuje 1 ex., (G. Čamlík, H. Latková)

Legenda

Výskyt a nocovanie sokola sťahovavého
 ●
 Kontrolované lokality bez sokola sťahovavého
 ●

Sčítanie sokolov sťahovavých Bratislava 22. január 2014

Legenda

- Výskyt a nocovanie sokola sťahovavého
- Kontrolované lokality bez sokola sťahovavého

Sčítanie sokolov sťahovavých Bratislava 14. február 2014

V januárovom termíne bolo kontrolovaných 11 lokalít, na dvoch boli pozorované jednotlivé vtáky, ktoré tu ostali i nocovať. Vo februári bolo skontrolovaných 8 lokalít, zaznamenali sme troch jednotlivito nocujúcich sokolov sťahovavých. Výsledky súhrnne uvádzame v tabuľke č. 1. a priložených mapkách.

Vo väčšine prípadov boli sokoly na nocovisku už od neskorých poobedných hodín, zvyčajne sa z lokality nevzdávali, hoci boli pozorované menšie prelety. V prípade, že sa miesto na budove, kde sokol nocoval líšilo od toho, kde sa zdržiaval podvečer, preletel na neho až takmer za úplnej tmy (23 – 25 min. po západe Slnka). Napriek stálemu nárastu hniezdnej populácie sokola sťahovavého na Slovensku nebolo doteraz zaznamenané hniezdenie tohto druhu v intraviláne. Hoci sú zimujúce vtáky pravdepodobne severské (čomu nasvedčujú posledné pozorovania z konca marca

a začiatku apríla, kedy sú domáce vtáky už na hniezdiskách), lokalitám so zimným výskytom je potrebné venovať pozornosť i hniezdnom období. Čo ak...?

SUMMARY

WINTER CENSUS OF MIGRATORY FALCONS IN BRATISLAVA

Census of Peregrine Falcon on night roosts was implemented in January and February 2014 in Bratislava. Altogether 12 sites were monitored. In January, presence of individual Peregrine Falcon was recorded on two sites. In February, individual birds were found at three sites. In all cases they roosted on administrative (2) or apartment (1) buildings.

Na nocovisku v Petržalke.

Foto: Z. Topoľská

Sokol sťahovavý s úlovkom.

Foto: P. Ružič

Z OKNA VLAKU

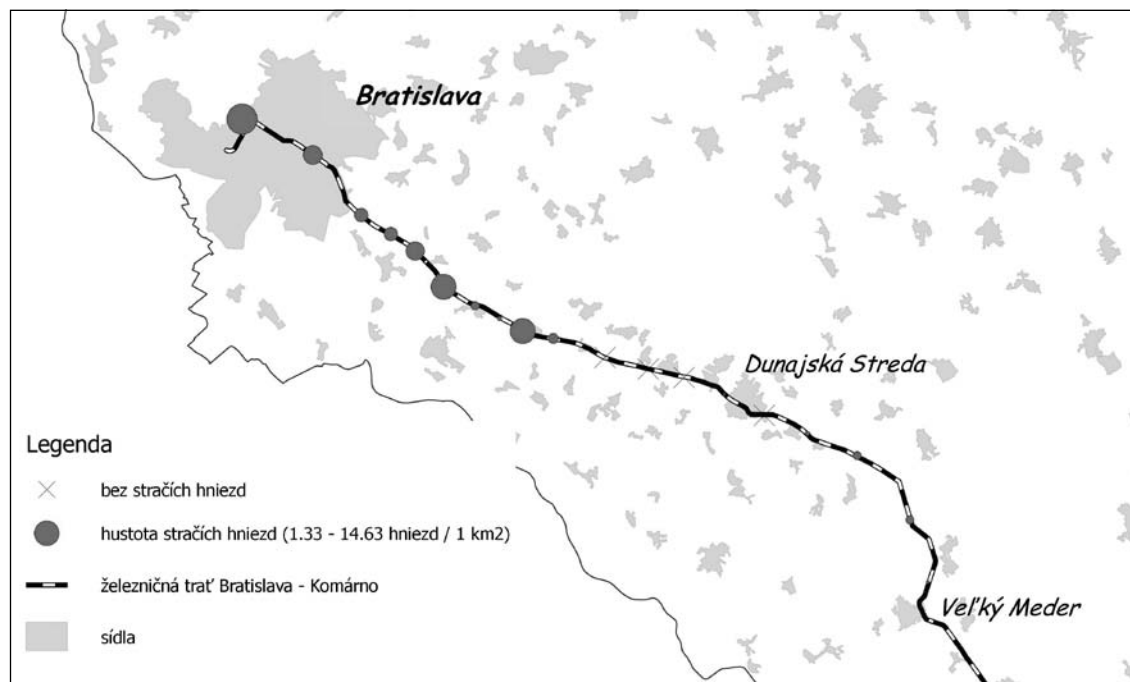

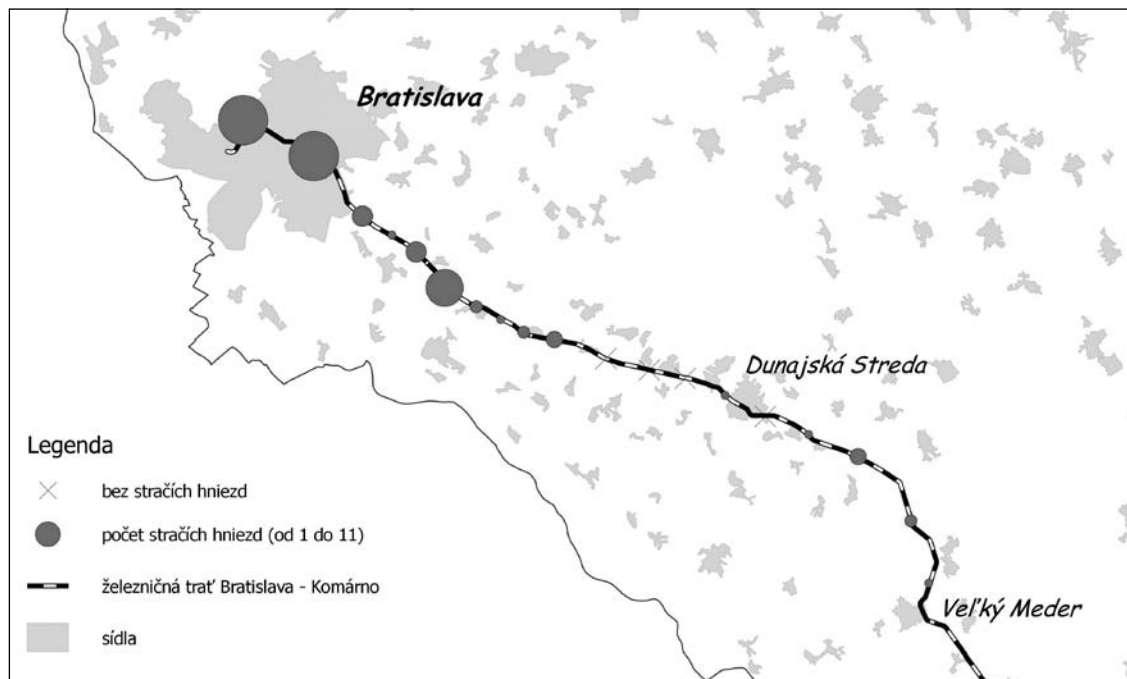
Michal Noga

Vlaky mám rád. Možno preto, že boli pre mňa symbolom prázdninových ciest, alebo preto, že veľmi často stoja na začiatku mojich ornitologických výprav. Bolo tomu tak v mojich úplných začiatkoch, je tomu tak i dnes. Z vlaku sa dá vidieť ozaj veľa, či už sú to pipišky a skaliariky na železničných staniciach, strakoše (obyčajné, kolesáre a sivé) popri trati, z okna vlaku som dokonca našiel i hniezdo orla kráľovského, či pozoroval škorce ružové. Je mi tak trochu ľúto, že si posledný rok toto cestovanie *kazím* ornitologickými transektami, ale je to asi *zlovyk*, ktorého sa nezbavím. Nech je ako chce, je fakt, že každú cestu si píšem poznámky – o pozorovaných druhoch (vtákov i cicavcov), o počte hniezd, o prebiehajúcich zatevných prácach. Neraz sa stáva, že zápisky z vlaku sú obsiahlejšie ako potom samotný terén. Dnes z týchto poznámok vytiahnem dáta o stračích hniezdach.

Myslím, že nie je treba vysvetľovať, čo robí článok o stračích hniezdach v dravčiarском časopise. Osobne si myslím, že jej ochrane by sme mali venovať rov-

nakú pozornosť ako ochrane dravcov a sov, z ktorých viaceré sú na ňu výrazne viazané. Je paradoxné, že i v dnešnej dobe je tento druh legálne usmrcovaný, pričom dôvodom je pseudoochrana introdukovaného bažanta poľovného, z ktorého profituje len úzka (približne 70 000 členná) skupina ľudí. Ale naspäť k téme, ktorou je hustota stračích hniezd. Metodika bola jednoduchá – z okna idúceho vlaku som sčítaval všetky stračie hniezda do vzdialenosti približne 150 m od železničnej trate. Úseky boli prirodzene rozdelené vlakovými zastávkami. Aby neboli znevýhodnené kratšie úseky, bol počet hniezd prerátaný na vzdialenosť medzi stanicami. Počas 6 ciest v marci, apríli a máji bolo spolu zistených 55 stračích hniezd, pri priemernej (prepočítanej) hustote 0.15 – 1.22 hniezd na 1 km². Výsledky sú znázornené na mapách; najväčšie hodnoty boli zaznamenané práve v blízkosti intravilánu a v intraviláne Bratislavy. Nechcem z toho robiť žiadne závery, monitoring hniezd bol len spštením cesty, ale zdá sa, že toto prostredie je pre straky lákadlom. Osobne si myslím,

že svoju (a pomerne) významnú rolu zohralo to, že tu straky nie sú prenasledované človekom. Isteže, môžeme spomenúť i potravnú previazanosť strák na odpadové koše či dokonca – nazvem to „nestrávené zvyšky potravy pre psov“, možno je za tým ab-

sencia jastraba veľkého, predátora strák (hoci kuna skalná má mesto veľmi rada). Ale keď si uvedomím, aká je úniková vzdialenosť straky vo voľnej prírode a v meste, zdá sa mi predsa len ten prvý dôvod ako najvýznamnejší.

Všetko sú prirodzene len úvahy, ktoré nie sú podložené veľkým „n“ sledovanej vzorky a ani nepriestrelnou metódikou. Článok je skôr začiatkom našej snahy získať pre straku, havrana a vranu trochu viac ochrany, než im súčasná legislatíva umožňuje. Aj to je jednou z úloh projektu LIFE „Ochrana sokola červenonohého v karpatskej kotline“, ktorý RPS realizuje.

SUMMARY

FROM THE TRAIN WINDOW

Between 2012 and 2014 magpie nests located within a distance of 150 m from the railway line were occasionally (out of a train window) counted on route between Bratislava and Veľký Meder. During the six trips, 55 nests were identified with an average density of 0.15 to 1.22 nests per km². Higher values were recorded within the boundaries of Bratislava (see map 1, 2). This finding suggests that this kind of environment attracts magpies. One possible reason is absence of direct persecution of magpies by man, as evidenced by losing their shyness.

1. miesto
Karol Šotnár

FOTOGRAFIA ROKA 2013

Vítězné fotografie podľa hlasovania členov a sympatizantov RPS

2. miesto
Stanislav Harvančík

3. miesto
Stanislav Harvančík

Orol krikľavý (*Aquila pomarina*)
Foto: Ervín Hrtan